

XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások

A XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet egységes szerkezetben mutatja be a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvényben foglalt felhatalmazás alapján az Államadósság Kezelő Központ Zrt. (ÁKK) által kezelt államadóssághoz kötődő adósságszolgálat 2016. évi folyó kiadásait és bevételeit.

A központi költségvetés adósságával kapcsolatos folyó kiadás 2016-ban 1 079 631,5 millió forint, melyből 1 048 094,8 millió forint a kamat-, és 31 536,7millió forint az egyéb kiadás.

A kamatbevételek együttes összege 2016-ban várhatóan 73 917,0 millió forint.

Az adósságkezelés nettó kamatköltsége 2016-ban így 974 177,8 millió forintot tesz ki, ami a 2015. évi előirányzathoz képest 55 453,2 millió forint csökkenést jelent a kamatkidadások mérséklődésének eredményeként.

Az államháztartás központi alrendszerének hiányát és az alrendszer adósságának esedékes visszafizetéseit finanszírozó forint- és deviza-kibocsátásokat az államháztartásért felelős miniszter által elfogadott középtávú államadósság-kezelési stratégia határozza meg. Az adósságkezelés feladata, hogy az adott évi költségvetés finanszírozási szükségletét hosszú távon minimális költséggel, elfogadható kockázatok vállalása mellett finanszírozza.

Az államadósság kezelési stratégia részét képező teljesítménymutatók (benchmarkok) határozzák meg az adósságportfólió kívánatos szerkezetét. A nemzetközi tőkepiaci válság hatására jelentősen átértékelődtek a kockázatok. A hagyományos piaci kockázatok, a kamat- és devizaárfolyam-kockázaton túl nagy fontosságot kapott a megújítási és finanszírozási kockázat kezelése.

A teljes államadósság szerkezetére 2015-re meghatározott – de várhatóan a jövő évben is érvényesülő – teljesítménymutatók a következők:

1. Az összes adósságon belül a forint adósság aránya legalább 60%, a devizaadósság aránya maximum 40% lehet. A devizaadósság nemzetközi összehasonlításban viszonylag magas aránya a nemzetközi tőkepiaci válság során igénybe vett nemzetközi hitelcsomag következménye. Az államadósság kezelés célja, hogy a devizaadósság részaránya fokozatosan és folyamatosan csökkenjen. Amennyiben a (lakossági és nagybanki) befektetői kereslet a forint állampapírok iránt kellően nagy, akkor a deviza lejáratok nagy része is finanszírozható forint kibocsátásokkal. A költségvetési előirányzatokat megalapozó 2016. évi finanszírozási terv azzal számol, hogy a 2015. évihez hasonlóan nagy a forint állampapírok kereslete, így a lejáró devizaadósság refinanszírozása döntően forint kibocsátásokkal történik. Ezzel nagyobb mértékben csökkenhet a devizaadósság aránya a teljes államadósságon belül.
2. A deviza portfólió devizális összetétele: 100% euró az árfolyam-fedezeti ügyleteket (swapokat) követően (legfeljebb 5%-os eltéréssel), a deviza-keresztárfolyamok mozgásából eredő kockázatok csökkentése érdekében. Ezzel biztosítható, hogy a központi alrendszer adóssága esetében nem kell számolni az USD, a CHF, vagy például a JPY euróval szembeni deviza kockázatával.
3. A forintadósságon belül cél a fix kamatozású adósság meghatározott sávon belül tartása a kiszámíthatóság érdekében. A forint adósságon belül a fix kamatozású adósságra vonatkozóan 61-83%, a változó kamatozású adósságra 17-39% közötti ez a sáv.

4. A deviza kamatösszetétel-benchmark 66-34%-os arányban tartalmaz fix és változó kamatozású elemeket.
5. Az adósság megújítási kockázatának csökkentése érdekében cél a forintadósságra meghatározott hátralévő átlagos futamidő (duráció) 3 év +/- 0,5 éves sávban történő tartása. Az elmúlt években a nagyobb volumenű kötvény-csereakciók hatására növekedett a duráció, ami csökkenti a forintadósság megújítási kockázatát.

Az államháztartás központi alrendszere hiányának finanszírozását és a lejáró adósság megújítását tartalmazó éves finanszírozási terv a fenti benchmarkok és alapelvek figyelembe vételével készül el. 2016-ban továbbra is cél a deviza adósság súlyának csökkentése, a forintállampapírok belföldi befektetői bázisának növelése és a forintpiaci likviditás erősítése.

A költségvetési törvényben szereplő kamatkiadási és -bevételi tervszámokat a 2016. évi gazdaságpolitikai pálya, az említett stratégiai célok és a következő adósságkezelési elvekre épülő finanszírozási terv határozták meg.

1. 2016-ban a tervek szerint a forintkibocsátások szerepe a meghatározó.
2. A forintkibocsátáson belül a pozitív nettó kibocsátást az éven túli futamidejű piaci államkötvények és lakossági kötvények biztosítják a tervek szerint.
3. A diszkont kincstárjegyek szerepe elsősorban a likviditáskezelés, állományuk ugyanakkor 2016-ban növekszik.
4. A közvetlen lakossági értékesítés továbbra is kiemelt jelentőségű. A külföldi befektetők szerepének fokozatos csökkenését az erősödő belföldi befektetői bázissal lehet ellensúlyozni. A korábbi éveket jellemző tőkepiaci bizonytalanság idején a lakosság biztos és stabil keresletet, alternatív finanszírozási csatornát jelentett. A finanszírozási terv szerint 2016-ban a lakossági állampapírok állománya tovább növekszik. Az értékesítés mennyisége a tényleges lakossági kereslet függvényében változhat.
5. 2016-ban továbbra is jelentős volumenű fejlesztési célú, kedvező kamatozású hitel felvétele várható a Nemzetközi Fejlesztési Intézményektől, elsősorban az Európai Beruházási Banktól (EBB) és az Európa Tanács Fejlesztési Bankjától (CEB). Ezen lehívások a terveknek megfelelően – az elmúlt évek tendenciáját folytatva – forintban történhetnek.

1. Cím: A devizában fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A devizaadósság után fizetendő kamatkiadások 2016-ban 12,2%-kal csökkennek a 2015. évi előirányzathoz képest, és 274 894,3 millió forintot tesznek ki, amely az összes kamatkiadás 26,2%-át jelenti. A csökkenést a mérséklődő devizaadósság állomány és a kedvezőbb kamatok eredményezték. A devizában fennálló követelések várható kamatbevétele 1 286,2 millió forint, amely a devizaadósság kezelés során, döntően a belföldön értékesített PÉMÁK- kötvények felhalmozott kamata után keletkezik. A prognosztizált tranzakciók alapján 2016-ban a 2015. évinél kismértékben kevesebb ilyen jellegű bevétel tervezhető.

2014-2015-ben a megnövekedett belföldi - különösen lakossági - kereslet alapján az esedékes deviza lejáratok finanszírozása elsősorban forint kibocsátásokkal történt a még mindig magas devizaadósság arány csökkentése érdekében. Ezen folyamat következtében folyamatosan

csökkent a devizaadósság nominális nagysága is. A mérséklődő devizaadósság állomány és az alacsonyabb devizakötvény-kamatlábak következtében 2016-ban is csökken a devizaadósság után fizetendő kamatok nagysága a változó kamatozású állampapírokon.

1. Alcím: Devizahitelek kamatelszámolásai

Az alcímen belül található az állam által nemzetközi pénzügyi szervezetektől és külföldi pénzintézetektől felvett hosszú lejáratú devizahitelek külföld felé történő kamatfizetése. Itt szerepelnek továbbá az átvállalt hitelek kamatai is.

A nemzetközi pénzügyi szervezetektől és külföldi pénzintézetektől felvett hitelek közül az EBB, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank, az Európai Bizottság, a CEB, valamint egyéb intézmények felé áll fenn kamatfizetési kötelezettség 2016-ban. Az átvállalt külföldi hitelek közül az ÁAK Zrt.-től 2002-ben átvállalt hitelek és az önkormányzatoktól 2011-2014-ben átvállalt hitelek után keletkezik kamatkiadás az év során. Az előbb felsorolt címeken 2016-ban várhatóan 34 889,3 millió forint kamatkifizetés várható, ami csökkenést jelent a megelőző évhez képest. A csökkenés egyrészt az alacsonyabb kamatszintnek, másrészt az átvállalt hitelek egy része előtörlesztésének és a szerződés szerinti törlesztéseknek köszönhető. 2016-ban a legnagyobb kifizetés egyrészt, 11 769,0 millió forint a még fennálló Európai Bizottságtól felvett hitelhez kapcsolódik, másrészt 19 871,2 millió forint az EBB (fejlesztési hitelek) felé esedékes.

Külön előirányzatot képeznek a belföldi hitelezők által nyújtott, illetve ezen hitelezőktől átvállalt devizahitelek kamatai. Ezen a soron jelennek meg az önkormányzatoktól 2011-2014-ben átvállalt hitelek, amelyekre a költségvetés 2016-ban 1 560,0 millió forint kamatot fizet. 2015-ben ugyanezen a címen 3 729,0 millió forint kifizetése valósul meg. A csökkenés a hitelek szerződés szerinti törlesztésének, így a csökkenő állománynak a következménye.

2. Alcím: Devizakötvények kamatelszámolásai

A magyar állam által kibocsátott devizakötvények után fizetendő kamatkiadások alakulását az 1999-től kibocsátott devizakötvények kamatterhe határozza meg, ami a költségvetés piaci devizaforrás-bevonásának döntő többségét képezi. E devizakötvények várható kamatkiadása 2016-ban 235 831,1 millió forint, amely a devizakamat kiadások 85,8%-át teszi ki. 2013-2014-ben a magas deviza hitel lejáratok refinanszírozását elsősorban devizakötvény-kibocsátás finanszírozta. 2015-ben viszont a lejáratok megújítása forint kibocsátással tervezett, így a devizakötvények állománya csökken. Emiatt, illetve a 2014-ig megvalósult megújításoknál a kedvezőbb kamatokkal történt kibocsátások hatására a devizakötvények kamatkiadása 2016-ban 31 455,2 milliárd forinttal lesz kevesebb a 2015-ben várható kiadásoknál.

2. Cím: A forintban fennálló adósság és követelések kamatelszámolásai

A forintadósság kamata a magyar állam által felvett hitelekhez, kibocsátott államkötvényekhez és kincstárjegyekhez kapcsolódó folyó kamatkiadásokat foglalja magában. A költségvetés forintban fennálló adóssága után fizetendő kamatok összege 2016-ban várhatóan 773 200,5 millió forint lesz, amely az összes kamatkiadás 73,8 %-át teszi ki.

A forint kamatkiadások 2016-ban 25 845,6 millió forinttal lesznek alacsonyabbak a megelőző évhez képest. A kamatkiadások csökkenése a 2014-2015-ben bekövetkezett nagymértékű piaci hozamesés következménye, amelynek hatása meghaladja a forint államadósság nominális nagyságának a hiány finanszírozásából, illetve a növekvő forintfinanszírozás emelkedéséből adódó kiadásnövekedést.

A forintbevételek előirányzat-összege 7 839,3 millió forinttal lesz kisebb a 2015-ben tervezett bevételhez képest, ami a Kincstári Egységes Számla (KESZ) állománya után kapott kamatok összegének és az államkötvények értékesítésekor felmerülő felhalmozott kamatokból eredő bevételek csökkenésének a következménye. 2016-ban összességében 72 630,8 millió forint forint-kamatbevételre lehet számítani, a 2015. évi tervezett 80 470,1 millió forinttal szemben.. A tervezett csökkenés elsősorban az államkötvények értékesítése során felhalmozott kamatokból és árfolyamnyereségből származó bevételek esetén merül fel, 6 413,1 millió forint értékben. Ez a bevétel pénzforgalmi bevétel, ami eredményszemléletben leosztásra kerül a kötvények teljes futamidejére, és a kötvények kamatával együtt nem jelent ilyen mértékben bevételi többletet. A tervek szerint az államkötvények értékesítésekor felmerülő felhalmozott kamatokból eredő bevétel 2016-ban 59 130,9 millió forintot, a KESZ kamata 13 499,9 millió forintot tesz ki

A 2016. évi nettó forint kamatkidadások a megelőző évi tervezetthez képest a csökkenő kiadások és a csökkenő bevételek következtében 18 146,2 millió forinttal 700 569,7 millió forintra csökkennek.

1. Alcím: Forinthitelek kamatelszámolásai

A központi költségvetés forinthiteleinek 31 711,5 milliárd forintos kamatkidása az infrastruktúra fejlesztése és innovációs céllal EIB-től felvett, illetve 2016-ban felvenni tervezett forint hitelek 28 425,5 millió forintos, a CEB-től felvett hitelek 395,0 millió forintos kamatából és a MÁV-tól 2011-ben, valamint az önkormányzatoktól átvállalt hitelek 2 891,0 millió forintos kamatából tevődik össze. Az 2 525,5 millió forintos csökkenés a hitelek szerződés szerinti törlesztésének és a 2014. év végi rendkívüli hitel előtörlesztések eredménye.

2. Alcím: Államkötvények kamatelszámolásai

Az államkötvények után fizetendő kamatok pénzforgalmilag 2015. évhez képest várhatóan kis mértékben csökkennek. Ennek oka, hogy a hiány finanszírozása, illetve a növekvő forintpiaci megújítás miatt emelkedő állományt ellensúlyozni tudja a 2014-ben és 2015-ben bekövetkező jelentős kamatszint csökkenés. A költségvetés finanszírozási és adósságmegújítási szükségletét az elmúlt években főként a hiányt finanszírozó, piaci értékesítésű államkötvények biztosították.

2016-ban az államkötvények után a központi költségvetésnek pénzforgalmi szemléletben 670 393,5 millió forint kamatkidást kell teljesítenie. Ebből 668 234,9 millió forintot a piaci értékesítésű, míg 2 158,6 millió forintot az egyéb, nem piaci értékesítésű államkötvények után kell fizetni.

A központi kormányzat hiányának és a lejáró forintadósságnak a finanszírozását piaci és lakossági forintkötvény-kibocsátások biztosítják a tervek szerint, ezért a kamatkidadások jelentős részét, 63,8%-át képezik ezen kiadások. A tervek szerint a forint finanszírozás jelentős részét 2016-ban is a piaci forint államkötvények biztosítják, melynek során a piaci keresletnek megfelelően 3, 5, 10 és 15 éves fix, valamint 3 és 5 éves változó kamatozású kötvények kibocsátására kerül sor rendszeres aukciók keretében az év során. Folytatódik a sikerrel forgalmazott lakossági kötvények, Bónusz Magyar Államkötvények és a Prémium Magyar Államkötvények értékesítése, melyek állománya a tervek szerint tovább nő 2016-ban.

Az egyéb, nem piaci értékesítésű államkötvények kibocsátása nem várható, ezért állományuk a törlesztések révén folyamatosan csökken, valamint a rövid kamatok csökkenése miatt csökken az utánuk fizetendő kamat. Így a hozzájuk kapcsolódó kamatkidadások is csökkennek, és 2 158,6 millió forintot tesznek ki 2016-ban, szemben a 2015. évi 3 185,8 millió forinttal. A

kamatmentes adósság kötvényesítésével kapcsolatos, 1996 végéig kibocsátott államkötvények 2 027,7 millió forintos terhe jelenti a legnagyobb tételt. Ennek az állománynak a lejáratát csak a 2020-as évek közepén kezdődik. A nem piaci kötvények között szerepel a konszolidációval kapcsolatos kötvények 68,4 millió forintos és a lakással kapcsolatos kötvények 62,5 millió forintos kamatkiadása.

A központi költségvetés forintkötvényei után járó kamatbevételek meghatározó részét az ugyanazon piaci államkötvények többszöri kibocsátásakor, illetve a visszavásárláskor jelentkező felhalmozott kamat és árfolyamnyereség teszik ki. Ennek nagysága 2016-ban 59 130,9 millió forint lesz a tervek szerint, amely az előző évi bevételekhez, 65 544,0 millió forinthez képest a kamatok csökkenése következtében csökkenést jelent. Ennek oka, hogy a 2016-ban értékesíteni tervezett kötvények kuponjai már közelebb lesznek a piaci hozamokhoz, így kisebb árfolyamnyereség várható.

3. Alcím: Kincstárjegyek kamatelszámolásai

A kincstárjegyek utáni kamatkiadások várható összege 71 095,5 millió forint, mely összegből 21 492,0 millió forint a diszkont és 49 603,5 millió forint a lakossági kincstárjegyek után fizetendő.

A diszkontkincstárjegyek kamatkiadása 2016-ban jelentősen, 24 926,7 millió forinttal csökken, ami egyrészt a tervezett rövid hozamok esésének köszönhető, másrészt jelentősen csökken 2015. évhez képest a diszkont kincstárjegy átlagállomány.

A lakossági kincstárjegyek pénzforgalmi kamatkiadása a lakossági állampapírok értékesítésének ösztönzése miatt a 2012-től gyorsan bővülő állomány hatására 2015-ig dinamikusan növekedett. Ezt követően az állománynövekedés kismértékben lelassult, mivel a lakossági állomány növekedése a kötvényekre helyeződött át. 2016-ban a tervek szerint 4 428,1 millió forinttal növekedni fog a kincstárjegyek kifizetendő kamata, és 49 603,5 millió forintot tesz ki.

4. Alcím: Kincstári Egységes Számla forint-betét kamatelszámolásai

A KESZ forintállománya után az MNB a központi költségvetésnek kamatot fizeti. E kamatbevétel nagyságát alapvetően a jegybank által fizetett kamat mértéke és a KESZ átlagos állománya befolyásolja. E bevételek várhatóan csökkennek 2016-ban, amelyet a KESZ átlagos állományának és a KESZ-re fizetett átlagos kamatláb várt csökkenése eredményez. A KESZ utáni kamatbevétel a tervek szerint 13 499,9 millió forintot ér el.

3. Cím: Az adósság- és követeléskezelés egyéb kiadásai

A címben szereplő nem kamatjellegű kiadások a költségvetés jutalékjellegű kifizetéseit és adósságkezeléssel kapcsolatos egyéb költségeit tartalmazzák.

A devizajutalékok 2016. évi 3 275,1 millió forintos összege elsősorban a belföldi devizakötvények (P€MÁK) kibocsátásakor fizetendő jutalékokat és a nemzetközi hitelminősítő szervezeteknek fizetett díjakat foglalják magukban.

A forintjutalékok és -költségek 25 433,9 millió forintos összege, azon belül is a lakossági papírok értékesítése után kifizetendő forgalmi jutalékok és az egyéb költségek (BÉT-, és KELER-díjak, az állampapírok előállításának nyomdaköltségei stb.) a 2015. évi tervezett összeghez képest növekednek. Az előző évekhez hasonlóan továbbra is a lakossági állampapírok (kincstári takarékjegyek, kamatozó kincstárjegyek, a Bónusz Magyar Államkötvény és a Prémium Magyar Államkötvény) értékesítésének jutaléka teszi ki a forintjutalékok döntő részét. A fizetendő jutalék növekedését is a lakossági állomány jelentős bővülése indokolja, amit a forgalmazásban részt vevő közvetítők kapnak. A forintjutalékokon

belül van továbbá az államkötvények aukciós értékesítése után fizetett értékesítési jutalék is, amelynek célja, hogy megfelelő érdekeltséget biztosítson az elsődleges forgalmazók számára az aukciókon való részvételre, az államkötvények terítésére, továbbá, hogy a hosszabb futamidejű forrást jelentő államkötvények értékesítése jobban növekedjen.

Az ÁKK szervezi az lakossági állampapírok kibocsátását, amelyhez kapcsolódóan az állampapírok forgalmazásának támogatása érdekében kommunikációs feladatokat is ellát, amelyhez az éves költségvetési törvényben külön költségvetési előirányzat biztosít forrást.

Az elmúlt években intenzíven emelkedő lakossági állampapír állománnyal összefüggésben jelentős megújítási szükséglet jelentkezik, 2016-ban kb. 1 766 milliárd forint összegben járnak le lakossági állampapírok. A kifejezetten lakosság számára értékesített állampapírok állománya 2 602,5 milliárd forintra nőtt a 2014 év végi 2 411,1 milliárd forintos szintről. Bár az utóbbi években sikerült növelni a lakossági állampapírok futamidejét, még mindig jelentős az egyéves futamidő szerepe, amit minden évben meg kell újítani.

Ebben a helyzetben a lakossági állampapírok értékesítésének kommunikációs támogatása az értékesítés volumenének növeléséhez alapvető fontosságú. Ennek biztosítása érdekében a 2016. évben a 2015. évit kismértékben meghaladó, annál 100 millió forinttal több, 1 700 millió forintos előirányzat szükséges az állampapírok értékesítését támogató kommunikációs feladatok ellátásához.

Az adósságkezelés költségeire a 2016-ra tervezett összeg 1 127,7 millió forint.

Budapest, 2015. május ...

Varga Mihály
miniszter

NEMZETGAZDASÁGI MINISZTER
MINISZTER
*